

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ

KOMİSYONU KADINLARIN

İŞ VE AİLE YAŞAMLARININ

UYUMLAŞTIRILMASINDA KARŞILAŞILAN

SORUNLARIN TESPİTİ VE ÇÖZÜM

ÖNERİLERİNİN BELİRLENMESİ ALT

KOMİSYONU

TUTANAKLARI

12 Ekim 2022 Çarşamba

KONU

Sosyal Güvenlik Kurumu Strateji Başkanlığının Sunumu

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunun Sunumu

TOBB Kadın Girişimciler Kurulunun Sunumu

12 Ekim 2022 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.41
BAŞKAN: Belgin UYGUR (Balıkesir)

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sosyal Güvenlik Kurumu Strateji Geliştirme Başkanlığının, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunun değerli temsilcileri ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kadın Girişimciler Kurulunun çok kıymetli temsilcileri, sayın basın mensupları; hepiniz hoş geldiniz. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır. Komisyonumuzun 27’nci Yasama Döneminin Altıncı Yasama Yılıının 1’inci Toplantısını açıyorum.

Değerli üyelerimiz, değerli katılımcılar; Alt Komisyon olarak 27’nci Yasama Döneminin Beşinci Yasama Yılında oldukça verimli bir çalışma dönemi geçirdik. Bu süreçte 13 Komisyon toplantısı yaptık. Çalışma alanımızla ilgili kamu kurumlarını, sendikaları, sivil toplum kuruluşlarını uluslararası kuruluşları hep beraber dinledik. Yine, İstanbul’a ve Balıkesir’e çalışma ziyaretleri gerçekleştirdik. Bu ziyaretlerde çalışma alanımızla ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla, kamu kurumlarıyla, sektör temsilcileriyle ve akademisyenlerle bir araya geldik. Bunun yanında, iş ve aile dengesinin sağlanmasında örnek teşkil eden iyi uygulama örneklerini hep birlikte yerinde inceledik. Son olarak, kadınların iş ve aile yaşamlarının uyumlaştırılması alanında önemli ülkelerden biri olan Almanya’ya bir çalışma ziyareti gerçekleştirdik. Almanya’da Federal Meclis Başkan Yardımcılığı ve Federal Meclis Aile, Yaşlılar, Kadınlar ve Gençlik Komisyon Başkanlığıyla her iki ülkenin kadın politikalarına ilişkin karşılıklı görüşmeler yaptık. Uluslararası Çalışma Örgütü Berlin Ofisi Temsilcisiyle bir bilgilendirme toplantısı gerçekleştirdik. Türk-Alman Ticaret ve Sanayi Odası ve yine Türk-Alman İşverenler Birliğiyle kadınların güçlendirilmesi alanında, onların Almanya’da kazandığı tecrübeleri Türkiye’ye aktarma adına fikir alışverişinde bulunduk. Yine, Almanya’da bulunan sivil toplum kuruluşlarının temsilcileriyle bir araya geldik. Alt Komisyon olarak gerçekleştirdiğimiz bütün bu temaslarda muhataplarımıza genel olarak KEFEK’i, Alt Komisyonumuzu ve yaptığımız çalışmaları anlattık, muhataplarımızın bizimle ilgili merak ettiği hususları cevaplandırdık. Almanya’yı kadınların iş ve aile dengesinin sağlanması noktasında öne geçiren örnek uygulamaları bizzat kendilerinden dinledik. Hasılı oldukça verimli bir ziyaret gerçekleştirdik.

Değerli üyelerimiz, değerli katılımcılar; bu dönemde hız kesmeden çalışmalarımıza kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Şimdi, izin verirseniz toplantı gündemimize geçiyoruz.

Kadınların iş ve aile yaşamlarının uyumlaştırılması alanında çalışmaları olan uzman kurumları dinlemeye devam ediyoruz.

Bugünkü toplantımızda Sosyal Güvenlik Kurumu Strateji Başkanlığının, Tarımsal ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunun, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kadın Girişimciler Kurulunun kıymetli temsilcilerini dinleyeceğiz.

Davetimize icabet ettikleri için ben kendilerine Komisyonumuz adına teşekkürlerimi sunuyorum.

Dilerseniz, öncelikle Sosyal Güvenlik Kurumu Strateji Başkanlığından çok kıymetli temsilcilerimizin sunumuyla başlayalım.

Genel Müdür Vekili Sayın Ebru Fisun Aydın, Sosyal Güvenlik Uzmanı Sayın Ayşe Aktuna, Sosyal Güvenlik Uzmanı Sayın Nilüfer Atagün; Komisyonumuza hoş geldiniz.

Buyurun, sizleri dinliyoruz.

SGK STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKAN VEKİLİ EBRU FİSUN AYDIN – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın vekillerim, değerli katılımcılar; sözüme başlamadan önce, öncelikle burada Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun kadınların iş ve aile yaşamlarının uyumlaştırılmasında karşılaşılan sorunların tespiti ve çözüm önerilerinin belirlenmesi konulu bu komisyona katılmaktan dolayı hem bir kadın hem de bir anne olarak çok mutluyum; ayrıca teşekkür ediyorum.

Biz Sosyal Güvenlik Kurumu olarak ülkemizde yürütülen genel sağlık sigortası da dâhil olmak üzere kısa ve uzun vadeli sigorta kollarıyla birlikte 8 farklı sigorta kolunu uygulamaktan sorumluyuz ve yaklaşık 35 bin personelle -yabancılar da dâhil olmak üzere- 90 milyona yakın olan bütün ülke nüfusuna hizmet eden bir kamu kuruluşuyuz. Kayıtlı istihdamın desteklenmesi insanımızın geleceğini güvence altına almak için çok önemli, bu konuda sağlanacak başarı sürdürülebilir bir sosyal güvenlik sisteminin de aynı zamanda belkemiğini oluşturmaktadır. Bu amaçla yaptığımız reformlar ile cezanın yerini teşvikin, denetimin yerini rehberliğin aldığı anlayışın temel yaklaşımımız hâline gelmesiyle birlikte kayıt dışı istihdam oranı belirgin bir şekilde gerilemiş durumdadır.

Özellikle de kadınların kayıtlı istihdamda yer almaları tüm aileyi etkileyen bir unsurdur. Kadınların çalışmalarını desteklemek ülkemize yapılabilecek en büyük yatırımlardan bir tanesidir. İşte, Sosyal Güvenlik Kurumu kadın istihdamına ve kadınların iş gücü piyasasında kalmalarına destek olmak amacıyla çeşitli projeler yürütmüştür ve yürütmeye de devam etmektedir. Birazdan da yapacağımız sunumda detaylarını paylaşacağımız bu projelerle, bütüncül bir bakış açısıyla bakan Sosyal Güvenlik Kurumu kadınların bakım sorumlulukları ve iş-aile yaşam dengelerinin sağlanmasını hedeflemiştir. Sosyal Güvenlik Kurumu kişilerin çalışma hayatı ile ailesi, toplumsal yaşamında sahip olduğu sorumluluk ve ihtiyaçları arasında uyum sağlayabildiği zaman daha etkin ve verimli çalıştığının da altını çizmektedir. Mali açıdan sürdürülebilir ve Türkiye gerçeklerine uygun bir çocuk bakım ve iş-yaşam dengesi modeli geliştirmeyi de amaç edinen projelerle geliştirilen politika önerileriyle ilgili şimdi Sosyal Güvenlik Uzmanı Sayın Nilüfer Atagün bir sunum yapacaktır.

Şimdiden teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Biz çok teşekkür ederiz.

SOSYAL GÜVENLİK UZMANI NİLÜFER ATAGÜN - Sayın Komisyon Başkanım, değerli milletvekilleri, sayın katılımcılar; herkese merhaba.

Sosyal Güvenlik Kurumu aslında 2015 yılından beri pek çok proje yürütüyor, daha önce de kayıt dışı istihdamla ilgili çalıştı. Sunumumda ilk olarak projelerimizin hedefleri nelerdi, ondan bahsedeceğim. Daha önce özellikle bakımla ilgili yani çocuk bakımıyla ilgili yürüttüğümüz projeleri anlatacağım, Evde Çocuk Bakımı Projesi, Kurumsal Çocuk Bakımı Projesi ve Eğitimli Bakıcıların Desteklenmesi Projesi. Bunların akademik bileşenleri vardı aslında sizin de Komisyonunuzun çok ilgisini çekeceğini düşündüğümüz ve bir model önerimiz var, bunlardan bahsederek sunumumu tamamlayacağım.

Şimdi, kadınların çalışma hayatına katılımlarının artırılması bizim için çok önemli, sürdürülebilir bir sosyal güvenlik sistemi açısından da çok önemli. Projelerde başlangıçtaki hedefimiz bu oldu ama “Neden kadınlar istihdamda değil, iş gücü piyasasında yer almıyorlar?” sorusuna hep bakarken bunda aslında biraz da bakım hizmetleri ve iş-yaşam dengesini oluşturmanın önemine dikkat çektiğimiz ve kayıtlı istihdam kültürünü oluşturmayı hedefledik bu kapsamda. Bu yaptığımız çalışmalar neticesinde çocukların da aynı zamanda kurumsal bakım hizmetleriyle karşılaşmasını, erken çocukluk eğitimlerine katkı sağlamayı hedefledik çünkü erken çocukluk eğitimi -son dönemde yapılan çalışmalardan da bilginiz olduğu üzere- çocukların gelişimi üzerinde çok önemli, kreşler canımız, benim 4,5 yaşında kızım var, ondan da biliyorum, gelişimlerine inanılmaz katkı sağlayan yerler. Aynı zamanda çocuk

bakıcılığının yani evde bakım hizmetlerinin de insana yararlı iş kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini düşündüğümüz için -ILO'nun yaklaşımıyla "decent work" diye- buna da baktık ve Sayın Genel Müdürümün de belirttiği gibi mali açıdan sürdürülebilir ve Türkiye gerçeklerine uygun bir iş-yaşam modeli ve çocuk bakım modeli geliştirdik bu kapsamda.

İlk projemiz NANNY'di, Evde Çocuk Bakımı Projesi, bu bizim emekleme aşamasındaki projemizdi, 2015-2017 yılları arasında gerçekleştirdik bunu. Kadınları istihdamdan uzaklaştıran çocuk bakımı konusunu, problemini ele aldık ve çözüm olarak da kadınların, evde çocuk bakımı konusunda verilecek bir mali destekle aslında iş gücü piyasasına katılmalarını teşvik edebiliriz dedik. Buradaki projede 0-24 ay arasında çocuğu olan ve "4/A" dediğimiz bir hizmet akdine tabi olarak çalışan kadınlara, evde bakıcı istihdam ettiklerinde aylık 320 avro ödeme yaptık. Bir Avrupa Birliği projesiydi bu da ve bu kapsamda Ankara, Antalya, Bursa, İstanbul ve İzmir illerinde 11.359 anne projeden faydalandı, 15.232 de çocuk bakıcısı yararlandı. Bu proje hem annelerin hem bakıcıların kayıtlı istihdamda yer almasını sağladı. Yaptığımız çalışmalarda da -bunda da bir etki analizi çalışması yaptık ve strateji belgesi- bakıcıların yüzde 97'si ilk defa bu proje kapsamında sosyal sigortayla tanıştı, bunun çok büyük bir başarı olduğunu düşünüyoruz. Daha sonra kendimiz de bir etki analizi çalışması yaptık Kurum personeli olarak, onda da bir kısmının hâlâ sigortalı çalışmaya devam ettiğini gördük bu kapsamda da.

2'nci projemiz ise Kurumsal Çocuk Bakımı Projesiydi, "Institutional Care" dediğimiz proje. Bu kapsamda da çocuğunu kreşe gönderen annelere aylık 100 avroluk mali destek sağladık. Bu, biraz pandemiye geldiği için zorlandığımız bir dönem oldu ama yirmi dokuz ay boyunca bu desteği ödedik ve mali de 29 milyon avroluk bir projeydi ve yüzde 98'ini harcadık paranın; Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti finansmanıyla sağlanıyordu, yüzde 85'i Avrupa Birliğinden alınıyor bu paranın, yüzde 15'i bizim kendi ulusal bütçemizden ve yüzde 98'ini harcadık; 30 Eylül itibarıyla projemizi kapattık, şimdi kendi çalışmalarına devam ediyoruz raporlama çalışmalarında da. Bu da anneler çocuklarını kreşe gönderdiklerinde -buna ilişkin bir bilgisayar programı da kurduk- onlara her ay 100 avro mali destek verdik.

Diğer projemiz de "EDU-CARE"ydi, eğitilmiş bakıcıların desteklenmesi. İlk, NANNY Projesi'nde ev ziyaretleri gerçekleştirdik, çocuğa gerçekten bakılıyor mu, bakıcı mı bakıyor, nasıl koşullarda bakıyor diye ama gördük ki biraz o dönem gündüz kuşaklarındaki televizyonları izleyen bir nesil yetişiyor, işte, evlilik programları, böyle değişik programları da. Sonra dedik ki yani buraya bir müdahale daha gerekiyor ve evde bakıma eğitilmiş bakıcılarla devam edelim, bu kapsamda bir proje gerçekleştirdik ve burada da yine kadın istihdamda yer aldığına -iş gücü piyasasında- evde bu sefer eğitilmiş bakıcı istihdam ettiğinde -ya böyle meslek liselerinden mezun ya işte, eğitimler var Millî Eğitim Bakanlığının düzenlediği vesaire- o zaman bu annelere destek sağlayalım dedik ve aynı zamanda da eğitilmiş bakıcı konusunda bir farkındalık yaratmak amaçtı bu projede. Bunda da 2022'de 325 avro verdik annelere, evde bakıcı istihdam ettiklerinde ama eğitilmiş bakıcı, sertifikalı bakıcı dedik bunlara. Bu projede de bakıcı eğitim desteği bileşenimiz de vardı, bunda da eğitim alan kadınlara 100 avro ya da 200 avro destek sağladık yani eğitim aldığını bize gelip belgelendirdiği zaman -bu da bir mali destek projesiydi- onlara ödemeler gerçekleştirdik.

Bunlarla ilgili Sosyal Güvenlik Kurumunun başarısı... NANNY Projesi'ni Kurum "web" servisi üzerinden yaptı ama diğer, Kurumsal Çocuk Bakımı ve Eğitilmiş Bakıcıyı Destekleme'de e-devlet üzerinden başvuruları aldı, sistemine entegre etti, dışarıdan hiçbir müdahale olmadı, ilk giren projeye başvurdu ve yararlandı projeden; ödemeleri de bunun üzerinden yaptık, Halk Bankasıyla çalıştık, her şeyi sistemden çektik, çok güzel bir "IT" programı kurdu Kurum kendi imkânlarıyla ve bu kapsamda da bir akademik bileşeni vardı projelerin her zaman yani mali desteği sağlarken aslında politika da önerebilelim siz değerli milletvekillerimize diye bu çalışmalarını da gerçekleştirdik ve evde bakım ve kurumsal çözümleri içeren yenilikçi uygulamalara dayanan bütüncül bir model önerisi gerçekleştirmeyi

amaçladık. Etki analizi raporu hazırladık, her projemizde var bu, araştırma raporları hazırladık, kurumsal çocuk bakım hizmetlerinde 2 tane araştırma raporunuz var, 1'ncisi Komisyonunuzun ismi, iş-yaşam dengesiyle ilgili ilk raporumuz. 2'ncisi de biraz daha onun alt kolu dediğimiz analık ve ebeveyn izinleriyle ilgili ve bir politika önerisi belgemizi hazırladık geldik.

İş-yaşam dengesinin sağlanmasına yönelik politikaları ise biz 3 başlık altında inceledik. İzin haklarına ilişkin düzenlemeler; analık, babalık, ebeveyn izni; bakım hizmetlerine ilişkin düzenlemeler neler var, onlara baktık, çocuk bakımı, yaşlı bakımı ve finansal destek mekanizmalarını inceledik bu kapsamda ve seçtiğimiz ülkeleri de raporumuzdaki -size de bunu ilettik, Komisyonunuza- OECD'nin İyi Yaşam Endeksi var, "Better Life Index" diye, o kriterlerden bir tanesi de "work-life balance", ona göre belirledik. Sizin ziyaret ettiğiniz Almanya da bizim incelediğimiz ülkeler arasındaydı.

2'nci raporumuzda, daha çok sosyal güvenliğin alanına giren, bu iş- yaşam dengesiyle ilgili analık ve babalık izni yardımları, ebeveyn izni yardımları ve Türkiye'de mevcut duruma bir baktık, AB'de iyi uygulama örneklerine baktık, Danimarka, Çekya ve Portekiz'e baktık, biraz refah rejimleri açısından değerlendirdik meseleyi. Sonra Türkiye'de mevcut durum ve izinlere baktık. Şimdi ekranda da göreceğiniz çalışmada Türkiye'de doğum öncesi annenin sekiz haftalık izni var, analık izni; doğumdan sonra da sekiz haftası var, sonra da yarım zamanlı çalışma hakkı var, ücretsiz izin, aylıksız izin hakkı var, süt izni var ama gördüğünüz gibi babanın eğer özel sektörde çalışıyorsa sadece beş gün, kamuda çalışıyorsa on günlük bir izni var. Babanın da kısmi süreli çalışma hakkı ve aylıksız izin hakkı sadece kamuda çalışanlar için var ne yazık ki.

Analık sigortasının kapsamından bahsettik burada. Biz burada geçici iş göremezlik ödeneğiyle yani çalışmadığı dönemlerdeki gelir kaybını telafi ediyoruz Sosyal Güvenlik Kurumu olarak, on altı hafta veriyoruz; doğum öncesi sekiz, doğum sonrası sekiz hafta. Onun dışında da emzirme ödeneği veriyoruz, 2022 yılı için de 316 lira yapıyor bu. Bunlar bizim "kısa vadeli sigorta kolları" dediğimiz şeyler.

Türkiye'ye ilişkin önerilerde de "boşluk ve ihtiyaç analizi" yaptık yani durum ne, neye ihtiyaç var, nasıl değişiklikler yaparız, ona ilişkin bir öneri belgesi hazırladık. Sonra çocuk bakımına yönelik bir öneri matrisi oluşturduk. Bir de yaptığımız çalışmalarda, daha önce Fransa'da gördüğümüz "childminder" sistemi vardı, "komşu anne sistemi" diyoruz biz buna. Ben küçükken annem beni komşuya gönderirdi "Git, komşu annenden yoğurt al; yumurta al, yumurta kalmadı." diye, aslında onun devamı gibi bir sistem bu önerdiğimiz sistem baktığımız zaman da. Biz kendi öneri matrisimizi oluştururken şuna baktık... Dünya Sağlık Örgütü de diyor ki: "İlk altı ay anne sütü çok önemli bebeğin bakımı için." Bu ve ilk altı aydaki uygulamalarda da baktığımız zaman genellikle anne ile babanın çocuğun bakımını üstlenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu kapsamda da "ücretli annelik izni" dediğimiz yani geçici iş göremezlik ödeneği vereceğimiz sürenin on altı hafta artı sekiz haftaya çıkarılması gerektiğini düşünüyoruz. Babalık izninin iki hafta olarak belirlenmesinin daha iyi olacağını düşünüyoruz. AB direktifi var bu bakım hizmetleriyle ilgili, bu direktife göre de en az on gün belirlenmesini uygun görüyor, tavsiye ediyor Avrupa Birliği. Bildiğiniz gibi, Avrupa Birliği sosyal politikada tek politika önerebiliyor yani ülkeler kendileri politikaları belirleyebiliyorlar, bu kapsamda minimum önerdiği iki hafta ve biz de mevcut olmayan ödenekli bir ebeveyn izni öneriyoruz çalışmamız kapsamında. Çünkü çocuk dediğiniz şey için aslı birazcık pahalı bir şey yani çok fazla ihtiyaçları oluyor bir bebeğin, onun için ona da bir ödenekle ancak anne ve babalarının çocuklarına bakabileceklerini düşünüyoruz. 2'ncisi, alternatifli geliştirdiğimiz, altı aydan sonra da yine belirli bir süre ama daha az ödenekle uzatabiliriz ebeveyn iznini diye düşünüyoruz. Bu "childminder" sistemini öneriyoruz, aslında kreşin daha küçüğü bir sistem "komşu anne" dediğimiz sistem. Daha sonra da 3-6 yaş arasında kreş desteği öneriyoruz.

Türkiye'ye ilişkin destekleyici haklar öneri matrisi de hazırladık. Bu fotoğrafta gördüğünüz benim oğlum, şu anda 1,5 yaşında, elinden tutan da babası. Şeylerimizden bir tanesi, babaların da babalık yapmaya hakkı var, çocuklarıyla vakit geçirmeye, onlarla iletişim kurmaya ve “güvenli bağlanma” dediğimiz şeyi yaşamaya hakkı var. O yüzden bu “emzirme izni” kavramı günde bir buçuk saatlik, en azından bir saat olarak babaların da bu izinden yararlanabilmeleri, “bakım izni” olarak geçmesi gerektiğine inanıyoruz çünkü onlar da çocuklarıyla vakit geçirmek istiyorlar ve 1 yaşına kadar özellikle bir çocuğun bakımı çok zor anne evde olduğu sürede de olsa, tek başınıza evde bir çocuğa bakmak da çok zor. 2'ncisi bu 0-6 aylık dönemde -bunu İspanya iyi uygulama örneğinde gördük biz- sosyal güvenlik primlerinin ödenmiş gibi değerlendirilmesi yani emeklilik açısından hem annenin hem babanın yani izin aldığı sürede özellikle annenin. Çünkü kadınlar sigortalı oldukları zaman ve eğer ona siz emeklilik açısından sigortasını devam ettirerseniz onlar daha sonra çalışma yaşamına daha iyi dönmek istiyorlar. Çünkü zaten sağlıktan bir şekilde eşinin üzerinden faydalıyor bakmakla yükümlü olarak. Ama emeklilik açısından bu hakları önemli. Bunun priminin bildirilmiş, ödenmiş gibi değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Şimdi, vardiyalı çalışmada da 2 yaşına kadar yine, Dünya Sağlık Örgütü biliyorsunuz, emzirmeyi öneriyor bebekler için, hatta “en az 2 yaş” diyor ama bence 2 yaş ideal o bakımdan. Burada da kadınların vardiyalı çalıştırılmaması gerektiğini düşünüyoruz bu kapsamda. İzin alamayan ebeveynlerin de kısmi süreli çalışma hakları olması ve uzaktan çalışma hakları olması lazım.

Bir de, son, yaşlılık komisyonu da varmış, hatta bir arkadaşımız oraya da geldi. Uzun dönem bakım çok gümbür gümbür geliyor Türkiye için ve çok önemli; benim çalıştığım konulardan bir tanesiydi. Uzun dönem bakım konusunda da bir şeyler yapılması gerek diye düşünüyoruz, destekleyici haklarımızdan.

Onun dışında, arz yönlü destek mekanizmalarında biz... Pandemiden dolayı mesela, Çekya'ya on-line bir çalışma ziyareti yaptık, oradaki kurumlarla görüştük. Onlarda okul öncesi eğitim, bakım kurumlarında daha çok bütün öğretmenlerin ve çalışanların tüm maaşlarının devletin karşıladığını öğrendik. “Arz yönlü destek mekanizmaları” dediğimizde okul öncesi bakım kurumlarında bir yer açmanın maliyeti çok yüksek. Esas olarak işte, Aile Bakanlığı ya da Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olarak açıyorlar ve şartları var, sürdürülebilirliği de biraz zor. Bu kapsamda, onlara destek mekanizmalarının hayata geçirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Aynı zamanda, ebeveynlerin çocuklarıyla uyumlu ve tam zamanlı bu kreşlerin, gündüz bakımevlerinin açık olması gerektiğini düşünüyoruz çünkü diğer türlü hemen koştur koştur gitmek bazen çok mümkün olmuyor evden çıktığımızda.

Bir de, kendi evinize yakın bir akredite on-line platform oluşturulabileceğinizi düşünüyoruz, hani “Ne var?”, “Evde bakıma yönelik neler var?”, “Çocuk bakım hizmetleri ne var?”, “ulaşabileceğiniz kreşler” gibi. Belki böyle bir uygulama evde çocuğuna tek başına bakan ve iş gücü piyasasına dönmeye çalışan bir anneye de katkı sağlar diye düşünüyoruz.

Arz yönlü destek mekanizmalarından –bu ortada gördüğünüz de benim kızım, o da şimdi 4,5 yaşında, bir kreşte şu anda- ev hizmetlerinin İş Kanunu kapsamında sayılabileceğini düşünüyoruz yani bağımlılık ilişkisi olan bir şey. ILO'nun sözleşmesinin onaylanması ve komşu anne “childminder” sisteminin hayata geçirilmesi dediğimiz... “Childminder” dediğimiz sistem ise eğitilmiş bakıcının evinde birden fazla çocuğa aynı anda bakması. Aslında bakım maliyetini düşürmek için öneriyoruz bunu. Yani bakıcı, komşu anne eğitim alıyor, bu anne -ya da sertifika şartı var, bazı ülkelerde sertifika şartı var- bu evde kendisi çocuklara bakıyor, 4 ila 6 çocuğa bakabiliyor; Fransa, Belçika, Hollanda... Hatta Hollandalı Türkler çok yapıyormuş bu işi, çalıştay yaptık mesela, orada bağlandı Hollanda'da bu işi yapan bir komşu anne dediğimiz bayan. Onlarla hep beraber buralarda uygulanan sistemin Türkiye'de de uygulanması gerektiğini düşünüyoruz biz. Bunda, önerdiğimiz sistemde 65 yaşından genç olması bakıcının yani komşu annenin ve en az ilköğretim mezunu olması, işte en fazla 5 çocuğa

bakabilmesi, işte evde mesela, çocuğa uygun alanlar olması, işte, prizlerin kapalı olması, camlarda korunaklı şeyler olması... Çünkü ev kazaları çocuklarda Allah korusun bazen olabiliyor ve birden, anlık olabiliyor bunlar, fark edemiyorsunuz ne olduğunu. Tedbirlerin alınmasına yönelik bir model geliştirilmesi ve bunların da bağımsız çalışan kişiler olarak desteklenmesi gerektiğini düşünüyoruz; bu da bizim kanunumuza göre 4/B kapsamında. Aynı zamanda da, vergi ve prim teşvikinin bu anlamda önemli olduğunu düşünüyoruz.

Benim şimdilik söyleyeceklerim bu kadar.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Çok teşekkür ediyoruz.

Sunumla ilgili Komisyon üyelerimizden söz almak isteyen ya da sorusu olan varsa alabiliriz ya da en sonunda toplu olarak da alabiliriz.

Sosyal Güvenlik Kurumu Strateji Başkanlığının kıymetli temsilcilerine çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi de Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu temsilcilerinin sunumuyla devam edelim.

TKDK Başkanı Sayın Doktor Muhammed Adak, Proje Yönetimi Koordinatörü Sayın Deniz Saklavcı; Komisyonumuza hoş geldiniz.

Buyurunuz lütfen.

TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU BAŞKANI MUHAMMED ADAK – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, saygıdeğer katılımcılar; bizleri davet ettiğiniz için teşekkür ediyoruz. Kurumumuzu, yaptığımız faaliyetleri sizlere tanıtabilme fırsatı verdiğiniz için de ayrıca minnettarız.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Çok teşekkür ederiz.

TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU BAŞKANI MUHAMMED ADAK – Sayın Başkanım, tabii, buradaki amacımız kadınların iş ve aile yaşamlarının uyumlaştırılması, kadın istihdamında iş ve aile dengesinin sağlanması amacıyla... Öncelikle “Biz kimiz?” diye bir başlıkla konuşmamıza başlayalım. Kurumumuz 2011 yılından itibaren faaliyet gösteren ve 42 ilde faaliyetlerini sürdüren bir kurum. Belki sorular içerisinde de gelecek “Niçin 81 ilde yok?” diye; onu da bilahare gelirse açıklarız. Hâlihazırda AB standartlarına uygun tesisleri, yatırımları ülkemize kazandırmaya çalışıyoruz. Bütçemizin yüzde 75’ini Avrupa Birliğinden, yüzde 25’ini de ulusal, Hazine ve Maliye Bakanlığı kaynaklarından sağlıyoruz. Burada amacımız, kırsal kalkınma ile kırsal alanların varlığının devam ettirilmesi. Kırsal dezavantajlılığın ortadan kaldırılması, sürdürülebilirliğin sağlanması ve kadın ve gençlere de ayrıca yatırım imkânı sağlayan bir kurum.

Burada yaptığımız çalışmalar çerçevesinde, şimdiye kadar kurumumuzdan destek alan kadın yatırımcılarımızın görünürlüğünü artırmak ve her bir kadın girişimciyi potansiyel kadın yatırımcılar için örnek teşkil edecek şekilde tanıtıma yönelik sosyal medyadan tanıtımlarını da yapıyoruz ve birçok videomuzu da hem sayfamızda hem de lansmanlarımızda, illerimizde tanıtma fırsatı sağlıyoruz. Bu bağlamda, kadın yatırımcılarımıza projelerimize başvurularında birtakım avantajlar sağlıyoruz öne çıkmaları için. Örneğin bizim “101, 103 ve 302” başlığı altında projelerimiz var. Burada 101 dediğimiz -belki karşınıza çıkar diye ben bizim kodlarımızı da söyleyeyim- et, süt ve yumurta üretim kollarındaki hayvancılık yatırımlarına ek 10 puan veriyoruz kadın yatırımcılarda. 103 dediğimiz tarımsal ürünlerin işlemi ve pazarlamasına yönelik yatırımlar için ek 5 puan; bitkisel üretim, arıcılık, el sanatları, kırsal turizm gibi 302 dediğimiz başlıkta da 15 puan veriyoruz, ki bu son başlığımız birazcık daha sahada daha fazla insana dokunduğu için orada avantaj da sağlıyoruz. Hep dediğimiz, hani “Kırsalda kadın olursa kırsalda kalır insanlar.” mantığıyla böyle bir puanlama da yapılmış. 100 üzerinden aşağı doğru puanları

sıralıyoruz. Orada mesela 302 dediğimizde 30 puanın üzerinde olması gerekiyor, diğerlerinde böyle bir sınırlama yok ama tabii, bu puan avantajı kadın yatırımcıların öne çıkmasını sağlıyor projelerde. 2011'den bugüne kadar 16,2 milyar liralık yatırıma vesile olunmuş ve 21 bin civarında projeye de 8,6 milyar lira hibe verilerek yaklaşık 90 bin kişiye de istihdam sağlanmış. Tabii, bu rakamlar günümüze getirilirse çok daha büyük rakamlar oluyor yani o zaman euro kurlarını hesapladığımız zaman, bu 8,6 milyar lira dediğimiz rakam 1,7 milyar euroya denk geliyor bizim hesaplamalarımıza göre yani belki bu 8,6'yı bugüne vurduğumuzda 15-16 milyar liraya denk gelen bir hibe ve yatırım da 30-35 milyar liralık, 40 milyar liralık bir yatırıma vesile olunmuş.

Hayvancılık, tarım ürünleri, tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliği, arıcılık, el sanatları, su ürünleri, yenilenebilir enerji, makine parkları gibi yaklaşık 16 sektörde de desteklerimiz var.

Tabii, burada kadınlardan bahsetmişken bu deminki 21 bin projenin yaklaşık 5 bini kadın yatırımcımıza verdiğimiz hibeleri kapsıyor. Burada da rakamlar bayağı yüksek ve en az 12 bin civarında kadın yatırımcımıza da iş imkânı sağlamış oluyoruz dolaylı olarak. Ve ayrıca, 5 tane de kadın kooperatifi projesi var. Burada da 8,7 milyon liralık yatırıma 6 milyon lira hibe verilmiş. Tabii, bu kadın kooperatiflerinin birazcık daha yaygınlaşması isteğimiz ama tabii, burada da kadınların kooperatifçilikte birazcık daha cesur olamadıkları veya güven noktasında birazcık daha titiz davrandıklarını görüyoruz. Örneğin, Isparta'da bir kadın kooperatifinin başkanı, Isparta'nın bir ilçesinin belediye başkanı bir beyefendi; o olduğu için eşler izin vermişler "Aman başınıza bir şey gelmesin." diye. Tabii, birazcık daha titizlaşıyorlar ve başarılı bir kooperatif orası da.

Örnek olarak da arkadaşlar 5-6 tane örnek koymuşlar. Mesela Amasya'da eşiyile birlikte bir işletme sahibi var, burada hayvancılık yapıyor. 1 milyon 600 bin liralık yatırımın 600 bin liralık kısmını TKDK'den almış bir yatırımcımız.

Çorum'da yine bir hanımefendi 2 çocuğuyla beraber, eşi rahmetli oluyor ve TKDK'yi tanıma fırsatı buluyor. Daha sonra da, kendi imkânlarıyla yapamayacağı bir tesisi, TKDK'den destek alarak 85 hayvana sahip olarak 50 tane sağmal olmak üzere bir tesis kuruyor; burada da destek alıyor.

İşte yurt dışında doğan bir vatandaşımız Türkiye'de babası vasıtasıyla TKDK'yi tanıyor ve orada 15 adet hayvanla başladığı tesisi şu anda 70 adete çıkarıyor ve 2,5 milyon liralık yatırımın 1 milyon 400 binini alıyor. Bizdeki hibe oranları yüzde 50 ile 70 arasında hibe oranları yani bu tesislerde 500 bin euroluk bir yatırımın yüzde 50'sini-70'ini alabilme fırsatı var, KDV muafiyeti var yani çok ciddi avantajları var. Fiyat farkı veriyoruz. Son dönemde bu pandemiden sonra yatırımcılarımıza destek olmak için hibesinin yüzde 50'sini avans olarak alabilme imkânı sağladık. Tabii bir tek orada teminat mektubu alıyoruz, diğer yatırımlarımızda bizim teminat mektubu zorunluluğu da yok. Ancak tabii, çok ciddi bir kontrol mekanizması var. Malumumuz Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ulusal mevzuatları da devreye konulduğu için çok ciddi bir denetim var ama bu denetim yatırımcı açısından da avantajlı oluyor. Neticede yatırıma başvuran kişinin arkadaşlarımızın yaptığı finansal analizler neticesinde o yatırımın sürdürülebilirliğini de kontrol edebilme fırsatı var yani o yatırımın hayatta kalabilmesi, devam etmesi o baştaki kontrollerde de kendilerine sunulan hizmetlerden biri. Bu tesisleri beş yıl izleme mecburiyetimiz var. Yatırımı tamamladıktan sonra, son ödemesini aldıktan sonra, proje kapanışından sonra beş yıl izliyoruz. Amaç dışı kullanıyor mu veya tesis devam ediyor mu? Hangi sebepten takılmış? Kendilerine kimi zaman destek oluyoruz, bilgi veriyoruz veya rehberlik de yapıyoruz il koordinatörlüklerimiz vasıtasıyla.

Yine Bursa'da bir başka hanımefendi, burada bir projesiyle, kooperatiflerinde girişimlerine başlayarak bir soğuk hava deposu yatırımı yapıyor. Burada armut, ahududu, böğürtlen depolaması yapıyor Bursa'da. Ağrı'da yine başka bir yatırımcımız... Yani böyle binlerce yatırımcımız var yani özetle... Fazla da vaktinizi almak istemiyorum.

Bu yatırımlarımızın dışında bir de ayrıca “LEADER” dediğimiz bir tedbir var. Şu anda Avrupa Birliği ülkelerinde neredeyse 50 bin civarında dernek vasıtasıyla kırsal kalkınma desteklerinden de yararlanıyorlar. Tabii, bizde de bu kültür yavaş yavaş oluşturuluyor. Burada derneklerin içeriğinde mutlak surette kadın olacak, genç olacak, kamu olacak, özel sektör olacak; dolayısıyla bir otokontrol ve bir destek mekanizmasıyla bu dernekler de faaliyetlerini sürdürecektir. İlk etapta 12 ilde bu derneklerimizi kurmuştuğumuz, şu anda da 15 il daha ekledik, 27 ilde yaklaşık -50 birisinde, diğerinde 51 civarında proje, başvuru- 100 projeye şu anda bu faaliyetleri sürdürüyoruz. Şimdi burada da avantaj şöyle: Bu dernekler vasıtasıyla kira, personel maaşı, araç alımı, ofis giderleri, eğitim, tanıtım gibi masraflarını da kurumumuz karşılıyor. Bu da tabii ciddi bir katkı oluyor o derneklere. Dernekler bir yerel kalkınma stratejisi belirliyor o ilçeyle ilgili olarak veya o kuracağı dernekle ilgili. Oranın kalkınması için bir beyin fırtınası yaparak bir kalkınma stratejisi belirliyor ve bunun başvurusunu yapıyor. Derneğin tabii, uygunluğunun da kontrolü yapıldıktan sonra bu stratejilerin ne kadar doğru, isabetli stratejiler olduğu noktasında da karar veriliyor. Onlar değerlendirildikten sonra o derneklerle sözleşme imzalıyoruz. Akabinde artı avantajı da oluyor. Mesela projelerde 10 puan da bu dernekteki stratejiydi; mesela, bize başvuru yapan bir yatırımcı o başvurusunda o stratejiyi getirdiği zaman 10 puan avantaj sağlıyor yani o ilçede yapacağı başvuruda stratejiyle yapacağı yatırım çakışıyorsa, örtüşüyorsa orada da bir 10 puan avantaj; bu da ciddi rakamlar oluyor. Gerçi şimdiye kadar kurum, başvuruların hemen hemen çoğunu, uygun olanları kabul etti ve son dönemde de bu 11’inci çağrıya çıktık, en son çağrımız, IPARD 2’nin kapanış çağrısı, burada da çok ciddi başvuru alındı. Bu başvuruda da yatırımcılarımızı hem dünyada hem de ülkemizde yansımaları olan ekonomik koşullarda mümkün olduğu kadar desteklemek amacıyla Sayın Bakanımızın da siyasi ve Hükümetle yaptığı görüşmeler neticesinde “Uygun olan bütün projeleri destekleyelim.” kararı alındı ve bütçemiz 50 puanlara yetecekken şu anda -son rakama- 30 puana kadar uygun projeleri de destekleyeceğiz; eğer bütçemiz yetmediği takdirde de hazineden ilave bütçe alarak bu projeleri de geri çevirmek istemiyoruz yani neticede, aslında biz o kadar rijit davranıp yani paramız ne kadarsa o kadar projeyi destekleyebiliriz diyebilirdik ama yatırımcılarımız ilçelerde veya şehirlerinde bir sürü masrafa girmişler, kendilerine göre bir ümit içerisine girmişler; dolayısıyla onları da boş çevirmeyelim niyetiyle böyle bir uygulamaya girdik, inşallah, burada da başarılı bir şekilde sonuç alırız.

Ve, kurumun -başında da söylediğim gibi- şöyle bir avantajı var -burada bilmiyorum uygun mudur- yani zaman zaman, işte, alışkanlıklarımız var yani yıllardan beri, işte “Bu proje geçsin, bu proje geçmesin.” diye; bu kurumda öyle bir şey olmuyor çok şükür yani hiçbir proje keyfi reddedilmiyor veya keyfi kabul edilmiyor çünkü kriterlerimiz o kadar net ki yani bu bizi de çok rahatlatan bir uygulama.

Arz ederim efendim. Teşekkür ediyorum, saygılar.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Çok teşekkür ediyoruz biz de TKDK Başkanı Sayın Doktor Muhammed Adak Beyefendi’ye.

Soruları en son alırız diye konuştuk ama arada soracaksanız sayın vekilim ya da en son toplu 3 kurumla birlikte mi...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Olur olur, fark etmez.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Öyle yapalım.

Değerli üyelerimiz, değerli katılımcılar; şimdi de Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kadın Girişimciler Kurulunun kıymetli temsilcilerine söz veriyoruz. TOBB Ankara Kadın Girişimciler Kurulu İcra Komitesi Başkanı Sayın Belma Yılmazyığıt, TOBB Ankara Kadın Girişimciler Kurulu İcra Komitesi üyesi Sayın Neşe Şişman, TOBB Ankara Kadın Girişimciler Kurulu üyesi Sayın Meltem Koca, TOBB Girişimcilik Müdürlüğü Uzmanı Sayın Handan Köse, TOBB Girişimcilik Müdürlüğü Uzman Yardımcısı Sayın Büşra Balkı; Komisyonumuza hoş geldiniz.

Buyurun lütfen.

TOBB ANKARA KADIN GİRİŞİMCİLER KURULU İCRA KOMİTESİ BAŞKANI BELMA YILMAZYİĞİT – Teşekkür ederim Başkanım.

Değerli Başkanım, değerli milletvekilleri, değerli katılımcılar; böyle bir Komisyonla olmaktan fevkalade mutluyuz. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Ankara Kadın Girişimciler Kurulu olarak ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kadın Girişimciler Kurulu olarak burada sizlerle birlikteyiz. Kadın istihdamında iş ve aile dengesinin sağlanması konulu bu çalışma bizim için de çok değerli. Kadın Girişimciler Kurulu olarak biz, tam tersine, kadın istihdamının, nitelikli kadın istihdamının sağlanması ve desteklenmesi, bu konuda kadınların eğitilmesi üzerine çeşitli çalışmalar ve değerlendirmeler yapıyoruz.

TOBB Ankara Kadın Girişimciler Kurulu olarak da ben size hem Kurulumuz hakkında bilgi vermek istiyorum hem de yürüttüğümüz projeler hakkında, kadın istihdamında iş-yaşam döngüsünde karşılaştığımız sorunlar, elimizden geldiğince çözüm önerilerimiz... 2007 yılında kurulan bir Kuruluz biz, onursal Başkanımız Sayın Rifat Hisarcıklıoğlu bizleri bir araya getirdi Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği şemsiyesi altında. 81 ilde faaliyet gösteriyoruz. Biz, bunlardan biri, Ankara Kadın Girişimciler Kuruluyuz. Ülkemiz hedefleri doğrultusunda kadın girişimcilik gücünü ortaya çıkarmak, mentörlükle, bilgi önderliği ve bilgi liderliğiyle ülkemiz ekonomisine katkı yaparak üretim ve sonrasında ihracatımızı artırmak ana hedeflerimizden.

Bu çalışmalarımız içerisinde elbette nitelikli kadın istihdamı yaratmak üzere de projeler yapmaktayız. Bunlardan bir tanesi Cinsiyet Eşitliği Karnesi çalışmamız. Burada, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası öncülüğünde Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) iş birliğinde yaptığımız bir projede illerin kadın-erkek eşitliği konusundaki mevcut durumlarını analitik bir ölçüm ve değerlendirme aracılığıyla ortaya koymak üzere, yıllar içerisinde illerin cinsiyet eşitliği açısından gelişimlerini karşılaştırmalı olarak değerlendirmek üzere bir temel oluşturmak, yerel düzeyde cinsiyet eşitliğini temel alan politika ve üretim süreçlerine yol göstermek, kamu-özel sektör ve finans kurumlarının bu yöndeki çalışmalarına ışık tutmak üzere yaptığımız çalışmada koordinatör oda ve borsalar öncülüğünde yerel yönetimlerle ortak çalışmalar, toplantılar ve projeler yapmak, Ankara'nın TEPAV vasıtasıyla çıkardığı cinsiyet eşitliği karnesindeki ilgili paydaşlarla analiz edilmesi ve bu durumun değerlendirilerek eylem planının hazırlanması şeklindeydi çalışmamız. Ankara, Cinsiyet Eşitliği Karnesi çalışmamıza baktığımızda 81 il içerisinde 16'ncı sırada yer almakta. Türkiye ortalaması 0,471 iken Ankara'nın değeri 0,505 olarak ölçüldü. Ankara için üç alt endekse baktığımızda, siyaset ve ekonomiye katılım yüzde 19, Türkiye ortalaması 0,092, üretime katılım 0,493, Türkiye ortalaması 0,477; eğitime katılım 0,913, Türkiye ortalaması 0,843 gibi.

Burada neler yapabiliriz diyerek çalışmalarımıza başladığımızda 2019 yılında dönemimizi kurarken ilk, Kadın Girişimciler Kurulu olarak stratejik yol haritamızı çıkarmıştık. O yol haritasında da zaten çalışmalarımız bu yönde oluyordu ama bize bu, TEPAV, TOBB ve Sınai Kalkınma Bankasının yaptığı çalışma çok değerli bir yol gösterici oldu. Çalışmalarımızı yaparken Türkiye'nin G20 ülkelerinin performansına yakınsaması için kadınların iş gücüne katılımını destekleyecek politikalara öncelik verilmesi, 81 ilin ortalama skoru 0,471; Türkiye'nin 43 ili Türkiye'nin ortalama değerinden daha düşük bir cinsiyet eşitliği performansına sahip, 38 il Türkiye'nin ortalama değerinden daha iyi bir resim çizmekte. Türkiye'nin en eşitlikçi ili 0,542 değeriyle Muğla ancak Muğla'nın skoru da tam eşitliğe yakın bir tablo sunmamakta.

Cinsiyet eşitliğindeki farkın en fazla olduğu temel alan kadınların üretim faaliyetlerine katılımı. Biz de buradan yola çıkarak üretim üzerine projeler geliştiriyoruz. 81 ilde Cinsiyet Eşitliği Karnesi'nde Ankara'nın değerini maksimum değere, 1'e yaklaştırmak üzere Üreten Ankara İçin Kadın Gücü

Projemizi tasarladık. Bununla ilgili çeşitli toplantılar yaptık. 11 kurumdan 26 kişiyle istişare toplantıları gerçekleştirdik. Zaman içerisinde çeşitli farkındalık çalışmalarını yaptık. Sürekli eğitimler verdik, pandemi nedeniyle bir araya gelemediğimiz ama “Zoom”dan çok faydasını gördüğümüz çevrimiçi toplantılarla sürekli eğitimler verdik. Lobicilik faaliyetlerimiz de hâlen devam etmekte. Bundan biraz sonra size bahsedeceğim. Aynı zamanda, kurul olarak kadın istihdamında kadının temsil ve ilzama yetkili olması üzerine çeşitli çalışmalar da yapıyoruz. Bu çok önemli çünkü oda ve borsalarda, baktığımız zaman, kadın sayısının çok az olduğunu, hatta bazı illerde olmadığını görüyoruz. Şimdi, seçimler başladı. İnşallah, bu seçimlerde de ekim ve kasım aylarında oda ve borsalarda yapılan seçimlerde de kadın sayısının daha artmış olacağını göreceğiz hep birlikte. Bunların da müjdesini size ayrıca vereceğiz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Çok güzel.

TOBB ANKARA KADIN GİRİŞİMCİLER KURULU İCRA KOMİTESİ BAŞKANI BELMA YILMAZYİĞİT – Bu projelerden Üreten Ankara İçin Kadın Gücü çalışmamızda girişimcilik, ürün geliştirme, satış pazarlama, finansa erişim, evde enerji tasarrufu, kadın mühendis yetiştirme, finansal okuryazarlık eğitimleri, geleceğin meslekleri, yapay zekâ, dijital dönüşüm, tasarım odaklı düşünce, proje yönetimi, liderlik, iklim farkındalığı, sosyal medya yöneticiliği gibi çeşitli çalışmalarımızı planlamıştık ve ASOSEM (Ankara Sanayi Odası Sürekli Eğitim Merkezi) KOSGEB ve İŞKUR desteğiyle de bu çalışmalarımızı devam ettiriyoruz.

Çalışmalarımızdan en önemlisi W-COOP (Kadın Girişimci İletişim Hattı) Projemiz. Burada, 81 ilde yaklaşık 15 bin üyesi olan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kadın Girişimciler Kurulu’nun kadınlarının bir araya gelmesini sağlayacak bir çalışma başlattık. Önce Ankara’dan başlattık bunu, Ankara kurulunun üyelerini, girişimci kadınlarını bir araya alarak başlattık. Burada organizasyon, çalışma ve sektör grupları oluşturma, dosya paylaşımı, canlı toplantı, özgeçmiş havuzu, reklam verme, projeler, etkinlik takvimi, kişisel takvim, duyurular, haberler, ilan verme, eğitim içerikleri, anketler, iletişim kanalları, anlık mesajlaşma, forum, B2B gibi network, rehber üye ve profil oluşturma... Bu, gerçekten bizim için çok değerli çünkü başka bir ilde olan kadın girişimci arkadaşımızı tanımıyoruz, haberleşemiyoruz. Elbette kurullar üzerinden bu bilgileri alabiliriz ama bizim birebir çalışma imkânımızın olması ve ticaretimizi yönlendirmesi bizim için çok önemli, en kısa şekilde birbirimize ulaşmamızı sağlayacak bir çalışma.

Yine, bu dönem başladığımız Tarımda Kadın Eli Projemiz, bu, henüz çok yeni ama Tarım Bakanlığının desteğiyle, Tarım Bakanlığının tamamen çalışmalarımıza da yön göstermesiyle 2 çalıştay gerçekleştirdik. Orman Bakan Yardımcısı, Ziraat Fakültesi Dekanı, Düzce Valisi, üniversite rektörleri ve akademisyenlerin katıldığı çok değerli bir çalıştay oldu. 140 sayfalık -14 sayfada özetlenecek- 87 önem arz eden fikirle bu çalıştay raporu önümüze geldi. Bununla ilgili de ilerleyen zamanlarda “Güvenli gıda, güvenli tarım” olarak da bu çalışmamızı devam ettireceğiz.

Yine, Sanayide Kadın Eli Projemiz var; Handan Hanım ondan biraz sonra bahsedecek.

Ayrıca 81 ilde bizim de dahil olduğumuz Kız Kardeşim Projemiz, Geleceği Yazan Kadınlar, Sıfır Atık, Öncü Kadınlar, Kadın Girişimci Yönetici Okulu, Kazan Belediyesi iş birliğiyle üretimde kadın, mesleki ve kişisel gelişim çeşitli eğitimleri, ihracatta kadın sayısını artırmak üzere yine çeşitli eğitimler, çalışmalar yapıyoruz.

Bu yaptığımız projeler elbette bize de yol gösterici oluyor, hem hazırlıyoruz hem bitirdiğimiz zaman veya çalışırken mutlu oluyoruz ama burada sorunları da görüyoruz. Türkiye’de çalışan kadınların yüzde 40’ı evlilik veya çocuk bakımı nedeniyle işi bırakıyor hayata evden devam ediyor. Kadınlardan beklenen geleneksel, toplumsal roller, kurum ve kuruluşların kadın çalışanın hayatını kolaylaştıracak çözümler -ki biraz önce değerli sunumcu çok güzel bahsetti bu çalışmalardan, teşekkür ediyorum, feyzalacağız onlardan- kadınların yine bu konuda, çalışma hayatında talepkâr olmaması,

eğitim ve farkındalık eksikliği gibi... Neler yapabiliriz? Kurum ve kuruluşların kadın istihdamında iş-yaşam dengesini destekleyen politikalar geliştirmesi ve stratejik planlarını konuyu dâhil etmeleri, kurum ve kuruluşların kadınlar için iş-yaşam dengesini sağlayacak eylem planı geliştirmeleri iyi örnekler, modeller göz önüne alınarak onların üzerinde çalışmalar yapılması ve farkındalık yaratılması gibi bizim çok naçizane önerilerimiz olabilir. İyi uygulama örneklerine yasal süre üzerinde doğum izinleri, esnek çalışma, kreş imkânları, emzirme odaları gibi diyebiliriz. Elbette biz de çalışan kadınlar olarak önce anneyiz. Anneliğin verdiği kutsal görev hepimiz için çok değerli. O yüzden belki biraz pozitif ayrımcılık yapıyoruz ama işe alırken bile işverenler olarak birazcık kadınlardan yana oluyoruz bu konuda. Benim söyleyeceklerim bu kadar Değerli Başkanım.

Teşekkür ederim.

Ben sözü Handan Hanım'a bırakıyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Peki, çok teşekkür ediyorsunuz kıymetli katkılarınız için.

Handan Hanım, buyurun lütfen.

TOBB GİRİŞİMCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HANDAN KÖSE – Saygıdeğer Başkanım söz verdiğiniz için çok teşekkür ediyorum, davetiniz için çok çok teşekkür ediyorum.

Ben Handan Köse, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Girişimcilik Müdürlüğü uzmanıyım; TOBB Kadın Girişimciler Kurulunun da çalışmalarının koordinasyonunu yürütüyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Hoş geldiniz tekrar.

TOBB GİRİŞİMCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HANDAN KÖSE – Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kadın Girişimciler Kurulu 2007 yılında TOBB Başkanı Sayın Rifat Hisarcıklıoğlu tarafından kurulmuştur. Amacımız ülkemizde kadın girişimciliğinin geliştirilmesine yönelik faaliyetlerde bulunmaktır. Bugün buradan -artık, hani gerçi başvuru süresi dolmak üzere ama- sizlerle bir bilgiyi paylaşmak istiyorum: Türkiye'deki kadın girişimciliğinin görünürlüğünü arttırmak, ulusal-uluslararası ağlara entegre ederek etkinliğini teşvik etmek ve kişisel gelişimlerine destek vererek kariyerlerini ilerletmelerine yardımcı olmak adına 2022 yılında Türkiye'nin Girişimci Kadın Gücü Yarışmasını başlattık ve bizim amacımız bu yarışmayı her yıl tekrarlamak.

Ayrıca da inşallah 19 Kasım 2022 Dünya Kadın Girişimcilik Günü'nde de ödöl törenimizi gerçekteştireceğiz. Bu yarışmayı 2 kategoride yapıyoruz; Türkiye'nin Girişimci Kadın Gücü Yarışması "En Çok Kadın İstihdamını Arttıran Şirket" ve "Girişimci Kadın Gücü" olmak üzere. "En Çok Kadın İstihdamını Arttıran Şirket"e kadın ve erkek farkı olmaksızın tüm şirketler müracaat edebilirken "Türkiye'nin Girişimci Kadın Gücü"ne sadece kadın girişimciler müracaat edecek. Onlar da "En Hızlı Büyüyen Kadın Girişimci", "En Çevre Dostu Kadın Girişimci", "En Çok Dijitalleşen Kadın Girişimci" ve "En Çok İhracat Yapan Kadın Girişimci" olmak üzere 4 başlıkta değerlendirilecekler.

Bunun yanı sıra, biraz önce Belma Hanım'ın da anlattığı üzere "Sanayide Kadın Eli" diye bir proje yürütüyoruz efendim. Sanayide Kadın Eli Projesi TOBB Kadın Girişimciler Kurulu'nun almış olduğu bir kararla Kadın Girişimciler Kurulu üyelerinin bizzat sahadaki çalışmalarıyla gerçekteşen bir proje. İl millî eğitim müdürlükleri, İŞKUR, yereldeki oda ve borsalar en önemli paydaşlarımız. Bu projenin diğer projelere göre önemi Kadın Girişimciler Üst Kurulu üyelerimiz bire bir sahadalar ve kadınlar için istihdam alanları yaratıyorlar. Bu nereden çıktı? Şimdiye kadar hizmet sektöründe, biliyorsunuz, istihdam yüzde 76'yken sanayide kadın istihdamı neredeyse sıfırdı. Buradan doğdu bu proje ve geçtiğimiz yıl 24 Kasım'da pilot il olarak Kütahya'da başlayan proje bugün 21 ile ulaştı ve sanayide kadın istihdamı sayısı da bugün 4 bini aşmış durumda. Bu sayı her geçen gün daha da artıyor. Bunlar sadece makine başında çalışan değeril, çalıştığı makine arızalandığında makineyi tamir de edebilecek

kapasitede kadınlar. Bu projenin bir özelliği de şimdiye kadar hiç kadın istihdamı gerçekleştirilmemiş iş yerlerinin kadın istihdamı gerçekleştirilmesi, tekrar eleman alımında da 2'nci kez de bu sefer bizzat kadınları tercih ediyor olması. O da gene kadın için çok önemli bir aşama.

Şimdi, bu projemiz son derece başarılı oldu ve 21 ilde yürüyor. Bazı illerde henüz alt çalışmalarımız devam ediyor.

2'nci başlığımız meslek liselerinde kız öğrenci sayısının artırılmasıydı. Kütahya Tavşanlı'da bu da başladı. İnşallah meslek liselerinde daha çok kız öğrencinin yer alabilmesi için çalışıyoruz.

Bir başka çalışmamız İşimiz Temiz Projesi'ydi. İşimiz Temiz Projesi'yle, yiyecek, içecek, konaklama ve ulaşım sektörlerinde hizmet veren mikro işletme sahibi ve çalışanlarının temizlik ve hijyen programları aracılığıyla bilgi ve farkındalık düzeylerinin artırılması, böylece işletmelerin daha güvenli ve hijyenik olması amaçlanmıştır. Burada da Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü ve Opet'le iş birliği yapıyoruz.

Yine, bir başka projemiz -ki biz her zaman bunu da anlatmaktan gurur duyuyoruz- Kız Kardeşim Projesi. Kız Kardeşim Projesi'nin de 3'üncü hibe programını önümüzdeki günlerde yapacağız inşallah. Burada da hibe almaya hak kazanan 60 kadına toplamda ellişer bin lira vermek suretiyle 3 milyon gibi bir desteğimiz olacak.

Şimdilik söyleyeceklerim bu kadar.

Saygılarımla arz ederim.

Bu fırsatı verdiğiniz için de çok teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Çok teşekkür ederiz.

Son derece önemli katkılar, çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi sorusu olan sayın vekillerime söz vereceğim.

KEFEK Komisyon Başkanımız Sayın Fatma Aksal.

Buyurunuz Sayın Başkanım.

FATMA AKSAL (Edirne) – Ben de hepinizi selamlıyorum, hoş geldiniz.

Katkılarınız için de çok teşekkür ediyorum.

Tabii, Alt Komisyonumuz yoğun bir çalışma yürütüyor. Bu son yasama dönemimiz, ben 6'ncı Yasama Dönemimizin hepimiz için hayırlı olmasını diliyorum. Komisyonumuzun da, tabii ki alt komisyonların da çalışmalarının sonuna yaklaşıyoruz. İnşallah, hedefimiz -takip ediyorum tabii Başkanlarımla çok yakından- yıl başına kadar bu raporları toparlamak çünkü ondan sonra, hepiniz biliyorsunuz, bir seçim dönemi geliyor, daha sahada olacağız. Bu raporların da mutlaka sonuçlanması lazım çünkü bir dahaki döneme kaldığında tekrar sil baştan başlıyorsunuz, bazı değişiklikler oluyor.

Tabii, kadın istihdamını hiç şüphesiz hepimiz çok önemsiyoruz. Tabii, nüfusumuzun yarısını oluşturan kadınların hayatın her alanında yer almadan bizim muasır medeniyetler seviyesine ulaşmamız mümkün değil. Kadınlarımız çok büyük gücümüz, kadınların hayatın her alanında olmaması sadece kadınlar için değil bütün toplum için çok büyük bir eksiklik, her anlamda çok büyük bir eksiklik. Ama bugün baktığımızda, işte, -biz komisyonlarımızı belirlerken evet, kadın girişimciliği, kadın istihdamı çok önemli ama- kadınların da tabii, toplumun kendilerine yükledikleri başka sorumlulukları da var; bu söylersek söyleyelim bir gerçek. Serena Williams'tı herhâlde, çocuk doğurmak için kariyerini bıraktı, "Erkekler çocuk doğurmak için kariyerini bırakmak zorunda değiller." dedi, öyle bazı şeyleri belki... Ne yaparsanız yapın, yaratılış gereği kimse sizin çocuğunuzu doğuramıyor ama en azından kadınların üzerinde çok ciddi bir bakım sorumluluğu var; çocukların bakım sorumluluğu, yaşlıların -gittikçe yaşanan bir nüfusumuz var, Sayın Genel Müdür Yardımcımız da değindi- bakım sorumluluğu ve

engelli çocukların da tabii, evdeki engellilerin bakım sorumluluğu da kadınların üzerinde. Belki çocuk doğurma işi konusunda yardımcı olamayacağız ama en azından tabii, bakım konusunda kadınlarımızın yükünü ne kadar alırız? Bu çok çok önemli, bu konuda çok ciddi çalışmalar yapılmış bugüne kadar, gerek Mecliste, işte, son dönemlerde çok güzel kanunlar çıkarılmış ama tabii ki daha eksiklerimiz nedir? Bazen de böyle çok iyi niyetle kanunları yapıyorsunuz ama uygulamaya gelince eksikler olduğunu görüyorsunuz, tam amaçladığınız gibi uygulanmadığını görüyorsunuz. Mesela, 150 kadın çalışanı olan yerlere kreş zorunluluğu gibi. Bir bakıyorsunuz orada başka engeller çıkıyor. Uygulaması da çok önemli. Tabii, biz burada, Komisyonda uygulamaları, hem önceden yapılmış, geçmiş dönemlerde yapılmış kanunları, onların uygulamalarını ve daha yapılması gereken -bizim Meclis olarak birinci görevimiz yasama görevi tabii- bu alanda hukuki anlamda neler yapılır, onların çalışmalarını yapıyoruz.

Ben de tabii, katıldığınız için hepinize çok teşekkür ediyorum.

Tabii, bütün kurumlarımız çalışıyorlar bu konuda ama STK'leri de çok çok önemsiyoruz. TOBB kadın girişimcileri çok önemsiyoruz, kadın girişimciliği...

Geldiğiniz için ben çok teşekkür ediyorum. İnşallah, bu yaptığımız çalışmalar... Gerçekten çok ciddi bir emek var, hem iktidar partimizden hem muhalefet partimizden arkadaşlarımız çok ciddi bir emek koydular. Yüzlerce insanı dinledik belki, onlarca demiyorum yüzlerce insanı dinledik.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Uygulama örnekleri...

FATMA AKSAL (Edirne) – Uygulama örneklerini gördük, sadece yurt içi değil yurt dışı da.

İnşallah, kadın istihdamının artmasına, kadınların her anlamda, hayatın her alanında karar alma mekanizmalarında daha çok yer almalarını sağlamalarına vesile olur diyorum.

Ben katılımlarınız için çok teşekkür ediyorum.

Başka bir programa geçeceğim için ben müsaadenizi istiyorum.

Ayağımıza sağlık.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Çok teşekkür ederiz Kıymetli Başkanım.

Sayın Aysu Bankoğlu...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – İkimiz baş başa mı kalıyoruz?

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Evet.

Şimdi, bir taraftan da Genel Kurul devam ediyor kıymetli misafirlerimiz. Genel Kurul çalışmaları da devam ettiği için milletvekillerimiz hem oraya hem Komisyona katkıda bulunmaya gayret ediyorlar.

Buyurunuz Sayın Vekilim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Şimdi, öncelikle Genel Kurul çalıştığı ve tabii ki Genel Kurul çalışmalarında biz sürekli olarak oylama da istediğimiz için -çünkü tüm milletvekillerinin orada fiziksel olarak da olması gerektiği hususunu önemsiyoruz- ben çalışma saatleri açısından, Komisyon çalışmalarının Genel Kurul saatiyle çakışmaması önerisini bir kez daha öneriyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Değerlendirelim bunu Kıymetli Vekilim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Salı, çarşamba, perşembe sabah saat 14.00'ten önce, Genel Kurul çalışma saatinden önce biz burada daha uzun, daha verimli çalışmalar yapabiliriz.

Şimdi, tutanağa geçmesi açısından, Sayın Başkan ve benim dışımda şu anda başka üye yok, bizim Cumhuriyet Halk Partili üye diğer milletvekili arkadaşlarımız araştırma komisyonunda, onu da iletmiş olalım.

Çok teşekkürler sunumlar için. Ben bazı yorumlar yapacağım, bir iki de sorum olacak. Çok faydalı önerileriniz ve yorumlarınız var. Hepinizin emeklerine sağlık. Özellikle de ben SGK Strateji Başkanlığının sunumunu ve politika üreten bir belgenin varlığını Komisyonumuz açısından kıymetli buluyorum, önemli olduğunu düşünüyorum.

Sizin de aslında sunumunuzda bahsettiğiniz gibi, yani kadının aile ve çalışma yaşamının uyumlulaştırılmasıyla ilgili karşılaştığımız en önemli problem çocuk bakımının aslında ekseriyetle anne üzerinde olması yani anne tarafından üstlenilmesi, devlet eliyle ve zaman zaman Hükümetin söylemleriyle bu durumun desteklenmesi ve kadınların aslında bu sırada çalışma hayatından da uzak kalması. Ve bu sorunun çözümlenmesi için aslında üç başlık var yani. Bunun birincisi, çocuk bakımının sadece kadına ait olduğuna yönelik, toplumsal cinsiyet algısının değiştirilmesi. İkincisi, bu algıyı destekleyen mevzuatın incelenmesi ve dönüştürülmesi bizim aslında en büyük sorumluluğumuz. Üçüncüsü de çocuk bakımı konusunda ailelere aslında devlet eliyle bir destek sağlanması. Şimdi, sizin Başkanlığımızın önerdiği alternatif yöntemler var, bunların birçoğu da aslında farklı Avrupa ülkelerinde benimsenmiş yöntemler ve bizim mevzuatımız ve uygulamadaki sorunlarımızı önemli ölçüde de aslında çözebilecek şeyler ama tekrar hatırlatmakta fayda var, bu önerilerinizi hayata geçirebilmek için toplumda ve Meclisimizde bir algı dönüşümüne ihtiyacımız var; bunu yapmamız gerekiyor. Çocuk bakımının ana sorumluluğunun annede değil, ebeveynde olduğunu algılamamız ve anlamamız gerekiyor. Siyasiler olarak bizlerin toplumu bu yönde aslında değiştirici eylemlerde bulunmamız gerekiyor. İşte, “Kadın önce anne olacak.” “Kadın çalışmasa işsizlik olmaz.” “Annelik yetmiyor mu?” gibi ifadelerde bulunulması, aslında, bu dönüşümün önündeki temel engel olarak da karşımıza çıkıyor; bunu bir kez daha bu Komisyonunda vurgulamak lazım. Bu yüzden de bu gibi söylemlerle biz toplumsal cinsiyet eşitsizliğini derinleştirirken, çeşitli mevzuatlarla kadını aile ve iş yaşamına uyumlulaştırmayı da vadederken, aslında, siyasiler olarak bazen samimiyetten uzak kalabiliyoruz.

Mesela, sizin sunumunuzda söylediğiniz konulardan bir tanesi babalık izni müessesesi. Aslında babalık izni öyle bir şey ki yani sadece baba birkaç gün bebeği görsün diye verilmiş bir şey değil bir kere, bunu anlamamız lazım. Bunu dört günden on güne çıkarmak da yeterli değil. Ve bu, aslında, anne için olduğu kadar baba için de bana göre bir haksızlık. Sonuçta, yeni doğmuş bebeğiyle gönül rahatlığıyla ilgilenmek babanın da en doğal hakkı. O yüzden, bu babalık iznini artırmamız ya da sizin de önerdiğiniz gibi bir ebeveynlik iznine dönüştürmemiz gerekiyor. Ancak böyle... Aynı zamanda işe alımlarda kadınlara hamilelik düşünür belki diye, aslında yasaya aykırı bir şekilde uygulanan bir gizli ayrımcılık var; bunun da önüne geçmiş oluruz. Bunu bir kez daha vurgulayalım.

Yine, genel olarak ebeveynlik iznini artık bizim geçmemiz gerektiğini düşünüyoruz, bir kez daha vurgulayalım; bununla ilgili bir yasal düzenleme yapmamız gerekiyor. Biz milletvekili arkadaşlarımla bunun üzerinde de çalışıyoruz. Mecliste de hem diğer kadın milletvekili arkadaşlarımızın hem iktidarın bu konuda bir farkındalık ve değişiklik yaratacak bir adım atacağını da umuyoruz.

Diğer bir konu, yine komşu annelik öneriniz. Aslında kıymetli olduğunu düşünüyorum bu önerinin de çünkü biz bir türlü şu işi çözemedik yani okul öncesi eğitim yerlerinin ve bu kreş sayılarının ve buralara erişimin artırılması meselesini bir türlü çözemedik ve bütçede de -yine bütçeyi görüreceğiz- bu konuya öncelik tanınmadığını, yeterli bütçe ayrılmadığını düşünüyorum.

Yine, belediyelerin kreş açma meselesi... Burada da kaç kez konuşuldu. Mevzuat açısından sıkıntılar... Burada da yeterli gelişmeler sağlanamadı. Sonuç olarak kreşler, okul öncesi eğitim yerleri istenilen sayıda da ve erişilebilirlik açısından da istenilen seviyede değil. O yüzden, bu komşu annelik önerisinin, nispeten özellikle küçük şehirlerde daha güvenli bir ortam oluşturulacağı için gündeme alınıp, tartışılıp, müzakere edilip üzerinde çalışılması gereken bir uygulama alanı olabileceğini düşünüyorum.

Mevzuatla ilgili, yine son olarak, daha önce de tekrar ettiğim bu yönetmelik meselesi, iş yerlerinin kreş açma zorunluluğunu düzenleyen mevzuat. Bu gebe veya emziren kadınların çalıştırılma şartları ile emzirme odaları ve çocuk bakım yurtlarına dair yönetmelik uyarınca -biliyoruz- 100-150 kadın çalışmanı olan işverenin emzirme odası kurma, 150'den fazla kadın çalışmanı olan işverenlerin ise kreş açma zorunluluğu var. Şimdi, burada bir kere, kadın çalışan şartının bize göre eşitliğe aykırı bir durum olduğunu hatırlatalım. Burada ebeveyn sayısına bakmamız gerekiyor ve bu düzenlemenin bu şekilde değiştirilmesi gerekiyor. Aksi hâlde, yani biz mesela tek başına çocuğuna bakmak zorunda olan bir babanın durumu kanun tarafından, yönetmelik tarafından göz ardı ediliyor. Bu eşitliğin sağlanması için öncelikle bizim bu konuyu bir yönetmelikle değil, yönetmeliğin dayanağı olan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda doğrudan yapacağımız bir düzenlemeyle değiştirmemiz uygun olacaktır. Bu yönetmelikteki zorunluluğa rağmen, bir başka konu, şartları sağlayan birçok işverenin aslında hâlâ bu yükümlülüğünü yerine getirmemesi; biz bunu biliyoruz. Hatta geçtiğimiz dönemde Bakanlık yetkililerinin de zannediyorum böyle bir sunumu olmuştu. Yanlış hatırlamıyorsam yükümlülüklerini yerine getirme oranı yüzde 50 civarında bile değildi. Bu da bize aslında ciddi bir denetim eksikliğinin olduğunu gösteriyor. Ve buradaki bu denetimin artırılmasının gerekliliğini de bir kez daha vurgulamış olayım. Sizler, tabii, ciddi şekilde akademik çalışmalar, projeler, risk analizleri de yapmışsınız, o yüzden bundan faydalanmak gerekiyor.

Kaynak meselesini ben sormak istiyorum SGK'deki arkadaşlarımıza. Bu önerileriniz için yani bu çalışmalar için tahmini bir bütçe oluşturma çalışmanız mümkün mü yani tahmini bir bütçe yapmanız, bu düzenlemenin SGK'ye ve ilgili bakanlıklara tahmini maliyetinin ne kadar olacağına yönelik bir çalışma yapmanız mümkün olur mu? Ya da elinizde böyle bir araştırma veya çalışma varsa, yoksa da yapabilirseniz... Benim Sayın Başkana da önerim, bu araştırma sonrasında arkadaşlarımızı belki yeniden dinleyip burada ağırlamak olacaktır daha somut fayda sağlamak açısından.

Yorumlarını bu şekilde.

Tarımdaki arkadaşlarımıza, beyefendiye sorum bütçenizle ilgiliydi. "2011'den beri 42 ilde bir yapılanmamız mevcut kırsal yatırım yapan." diyorsunuz. Bu illeri neye göre seçtiniz acaba, bir şey var mı? Ve bu kapsamı genişletme gibi bir planınız var mı? Bir de sizin kurumunuz, tabii, kadın üreticilerle ilgili... Yani bu bütçe yıldan yıla ne kadar gerçekleşti, -burada 2011'i yazmışsınız sanırım- yıllar içerisinde ne şekilde gerçekleşti? Bu bütçenin ne kadarı Avrupa Birliği tarafından sağlandı, ne kadarı devlet tarafından verildi? Ve son olarak, Avrupa Birliği tarafından verilen desteklerin son yıllardaki gelişimi ne oldu?

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kadın Girişimciler Kuruluna da çok teşekkür ediyoruz sunumları için, projeleri için. Ankara analizinizi daha çok paylaşmışsınız, diğer illerle ilgili de böyle bir çalışma olsa aslında Komisyon açısından faydalı olabilir. Onu paylaşsanız memnun oluruz.

Teşekkür ediyorum ben.

Daha sonra Komisyon üyesi tüm diğer arkadaşlar adına da onar dakika konuşacağım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Ara vermek durumundayım Sayın Vekilim.

Buyurunuz Sayın Başkanım.

TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU BAŞKANI MUHAMMED ADAK – Şimdi, 2011 yılında, tabii, ilk akredite olduktan sonra faaliyetine devam etti, 2007'den itibaren birçok çalışma yapıldı. Burada belli birtakım parametreler oluşturulmuş; göç oranları, nüfus durumları, illerin potansiyelleri... İlk etapta 20 civarında başlayan sayı 42'ye çıkıyor daha sonrasında. Bu 42'ye çıkarken de tabii, yine orada sahadan gelen talepler ve artık bir zaman sonra bu mevcut illerin

doğunluğu da söz konusu olabiliyor dolayısıyla bu bütçenin de geri gitmemesi önemli, tekrar Avrupa Birliğine iade edilmemesi önemli. Bu noktada, o ihtiyaçlara binaen 42 ile de çıktuktan sonra şu anda da sahada bu 42'nin de artık sürekli proje vermesi de mümkün değil artık yani bir yere kadar ilin...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – 2011'den beri değil mi, doğru anladım?

TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU BAŞKANI MUHAMMED ADAK – Evet, 2011'den itibaren.

Şu an dolayısıyla 81 ille ilgili hem sahada talep var, mesela bazı illerde, Trakya bölgesinde sadece Çanakkale var. Tabii, o dönemin yapılan çalışmalarında Çanakkale bir ihtiyaç olarak çıkmış ama daha sonrasında şu anda işte, Edirne, Kırklareli gibi illerden de talepler geliyor, Batı Karadeniz'de şu anda Kastamonu var ama diğer illerden mesela yine bizim çalışma alanımızda, sahada sürekli bu talepleri de alıyoruz.

Bir taraftan da tabii, bütçemizin yüzde 75'i Avrupa Birliği, yüzde 25'i de hazine demiştim. 2011'den beri IPARD I ve IPARD II programları uygulandı; IPARD I bitti, IPARD II de 2023'te bitiyor, 2023'ten sonra da IPARD III; şu anda onun akredite işlemleri devam ediyor Brüksel'le, finansal anlaşma ve sektörel anlaşma da herhâlde sene sonuna onaylanır. Bütçe ilk çıktığında 800 milyon euro Avrupa Birliğinden, 200 milyon euro da ulusal bütçeden sağlanıyor. IPARD II döneminde bu bütçe 600 Avrupa, 200 hazine; şu anda da yeni dönemde de 430'u Avrupa'dan, 120'si hazineden karşılanıyor yani şu anda 550 milyon euroluk bir bütçeyle devam ediyor.

Tabii, burada Avrupa Birliğini bu bütçeleri belirleme noktasında kendi tüzüğünde de bu tek taraflı verilen bir karar. Türkiye'nin bu bütçeyi... Yani neticede onlar kendileri bir bütçe ayırıyor, şu anda bir de Balkan ülkelerinde de ciddi bir çalışmaları var. O bütçenin, kendi total bütçelerinin ülkelere dağılımını da kendileri iç bünyelerinde müzakereye kapalı olarak belirliyorlar, dolayısıyla bize söyledikleri şeyde de "Siz zaten artık belli bir seviyeye de geldiniz Türkiye olarak." Yani hatta Türkiye'deki uygulamayı diğer ülkelere de örnek olarak gösteriyor yani bu Avrupa Birliğine aday üye ülkelerde bile bu aday ülkelerde birçok uygulamayı, özellikle Türkiye'yi, örnek çalışmalarımızı oralarda da anlatıyorlar, Brüksel, methiye mektupları filan da Dışişleri kanalıyla ulaştırdı yani onlar da sabit artık -yani sübute oldu mu diyoruz?- somut bir şekilde o mektuplar da geldi.

Şimdi, burada, tabii, biz 81 ile çıkarken şöyle bir şeyimiz var: Avrupa Birliğinin bütçesini artırma şansı şu an için yok, hem kendi siyasi konjonktürlerinden dolayı hem Balkan ülkelerindeki belirlemiş oldukları, oraların da desteklenmesi... Biliyorsunuz, işte, Avrupa Birliği katılım öncesi mali yardım aracından kaynaklı ülkelere tahsis ettikleri bütçelerin hatta en iyi kullanılanı da IPARD programı olarak da söylüyorlar. Çünkü biz doğrudan sahada yatırımcılarla muhatabız ve çok çeşitli yatırımcılar var; bu ciddi olarak ilgi görüyor. Onun üzerine, bu 81 il konusunda da şöyle bir önerimiz oldu: Bu Avrupa Birliğinin varsayalım ki bütçesi artmıyor, 430'da kalıyor ama eğer ulusal bütçeden -bu çünkü 81 il içinde birtakım bu sefer ilave yük gelecek program kullanılması açısından- "mümkün olabilir ise" dedik yani bu 430'u yüzde 50, 50 yapalım, biz de 430 koyalım, 120 yerine 430'a çıkaralım bu rakamı; 840'la bir program uygulayalım. Ama tabii, artık belli bir doğunluğa da o iller de geldiği için bu bütçe bile yeterli diye düşünüyoruz çünkü ciddi bir rakam yani hem euro olarak geldiği için bu euro TL karşılığında da çok bayağı bir yekûn tutuyor.

Onun dışında da yani şimdi artık bu parametreleri de düşünürken şöyle: Gene o parametreler geçerli 81 ilde de ama orada teknik bir çalışma yapıyoruz -yani illerin öncelikleri- yani kaynağın verimli kullanılması amacıyla o illerdeki bütün öncelikleri belirleyerek zaten ilgili birimlerden Tarım ve Orman il müdürlüklerinin de bu ihtiyaç şeyini de alıyoruz. Yani bir yatırım yapacağı zaman oradan "Bu yatırıma artık bu il doydü, buna gerek yok." gibi yazı da geliyor, o da bizim yönlendirici şeylerimiz oluyor yani hangi ilde hangi alanda desteğin verilmesi bizim için de iyi bir çalışma oluyor.

Herhâlde yeterli değil mi Sayın Vekilim?

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Evet, çok teşekkür ederiz Kıymetli Başkanım değerli katkılarınız için.

TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU BAŞKANI MUHAMMED ADAK – Çünkü biraz fazla oldu herhâlde.

Sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Kıymetli üyelerimiz, ben hepinize ve siz değerli konuklarımıza teşekkür ediyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bir yorumları olacak herhâlde.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Var mı, ilave edeceğiniz bir şey varsa...

SOSYAL GÜVENLİK UZMANI NİLÜFER ATAGÜN – Yani şöyle: Sayın Vekilim, “Tahmini bütçe çalışması yapabilir misiniz?” diye sordunuz, sanırım, bu, ebeveyn izni ve analık geçici iş göremezlik ödeneğinin vesaire uzatılmasıyla ilgili. Kendimizin, bizim 3’üncü projemizin bitiminden sonra aralıkta birleştirilmiş rapor çalışmamız var, aralık sonunda “merged report” dediğimiz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Komşu anneleri falan hepsini birlikte kastettim.

SOSYAL GÜVENLİK UZMANI NİLÜFER ATAGÜN – Komşu annede ortalama bir şey yapabiliriz ama hani bize bir yazılı talepte bulunursanız biraz daha ayrıntılı bir çalışma bu.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Evet, siz, özelinde çalışıp olmazsa daha detaylı bir şeyi Komisyonumuza yazılı olarak da sunabilirsiniz.

SOSYAL GÜVENLİK UZMANI NİLÜFER ATAGÜN – Tamam. Hani bizim diğer hazırladığımız bu ebeveyn izinleriyle ilgili bir raporumuz daha var, onu da sunduk, yanımızda da getirdik, iş yaşam dengesi raporumuzu da getirdik; hani arzu ederseniz Komisyona onu sunarız. Bu bizim kısa hâli, çok detaylı 2 raporumuz var; biri 200 sayfa, biri 100 sayfa.

SGK STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKAN VEKİLİ EBRU FİSUN AYDIN – Bunu da gönderdik.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bana özelden gönderebilirsiniz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Ben gönderirim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Sayın Başkan bana gönderecek.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Şimdi, özelde biz de sizinle konuşabiliriz Sayın Vekilim. Bu Komisyona gelen bütün evrakların, bütün dokümanların hepsi bütün Komisyon üyelerimize gönderiliyor.

Tabii, ara vermek durumundayım, Genel Kurulda bir yoklama konusu var. Zaten toplantımızda sunular tamamlandı, sorular soruldu, cevaplar alındı.

Ben, çok teşekkür ediyorum kıymetli misafirlerimize, kıymetli temsilcilerimize katkıları için. Çok kıymetli Komisyon üyelerimize çok teşekkür ediyorum.

Tabii, biraz önce Fatma Aksal Başkanımız, Edirne Milletvekilimiz, KEFEK Komisyon Başkanımız da ifade etti; bu konuda, Komisyonumuzun çalışma alanı konusunda birçok yasal düzenleme, mevzuatta birçok değişiklik yapıldı, uygulamada bunlar devam ediyor fakat biz hep Komisyonumuzun kuruluş amacını da belirtirken bunu ifade ettik, Komisyonumuzun çalışmaları sırasında da sürekli ifade ettik. Hayat değişiyor, ihtiyaçlar geliyor, çalışma şartları değişiyor, işte son yaşadığımız coronavirus pandemisi bile buna bir örnek. Biz, “Değişen ve gelişen şartlara göre bu alanda ilave neler yapabiliriz?”, “Aksayan yönler neler, bunları nasıl tamamlayabiliriz?”, “Kurumlarımız ve kuruluşlarımızın, sivil toplum kuruluşlarının bu konudaki mevcut değerlendirmeleri neler, mevcut uygulamalar neler -onların

önerisi- çözüm noktasında ya da katkı noktasında neler öneriyorlar.”; bunları alıp inşallah Allah’ın izniyle bu yasama dönemimiz bitmeden aralık ayının başına kadar -biliyorsunuz, bütçe görüşmelerimiz başlayacak aralık ayında, ocak ayından itibaren zaten önümüzde bir seçim süreci var- çok da zamanı sıkıştırmadan... Bir yılı geçkin süredir bir çalışma var, bütün milletvekillerimizin hem iktidarıyla hem muhalefetiyle herkesin gerçekten çok emeği ve katkısı var. Güzel bir çalışmayı, raporu ortaya çıkarmak ve bu netice itibarıyla da sonuç almak ve fayda sağlanmasını sağlamak...

Bu noktada ben çok teşekkür ediyorum bugünkü misafirlerimize de. İnşallah sonucu da hep birlikte hem kamuoyuyla hem sizlerle paylaşacağız.

Bir sonraki toplantıyı planladıktan sonra, yine, üyelerimize zamanını bildireceğiz. Vekillerimize ve çalışma takvimine en uygun bir şekilde -aslında sizlerin programlarının hepsine tek tek dikkat ediyoruz, ona göre planlamaya çalışıyoruz ve yine istişare ederiz- hepimizin ortak noktada buluşacağı bir zamana göre planlamaya gayret ederiz. Biliyorsunuz -milletvekillerimiz- hafta sonu, cumadan itibaren hepimiz sahadayız, bölgelerimizdeyiz; sizler de öyle, bizler de öyle. O noktada biz herkese uygun olabilecek bir tarihi belirlemeye gayret ediyoruz. Yine, istişare ederiz; yine, o noktada mutabık kalabileceğimize ben inanıyorum.

Gündemimizde görüşülecek başka bir konu olmadığından toplantımızı kapatıyorum. Bir sonraki toplantıda görüşmek üzere diyorum.

Kapanma Saati: 16.02

